

7. Загальні відомості про склад Рівненської обласної виборчої комісії // cvk.gov.ua [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.cvk.gov.ua/pls/vm2015/PVM054?PID112=12&PID102=8122&PF7691=8122&PT001F01=100&rej=0&pt00_t001f01=100 // Zagal'ni vidomosti pro sklad Rivnens'koi' oblasnoi' vyborchoi' komisii' // cvk.gov.ua [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: http://www.cvk.gov.ua/pls/vm2015/PVM054?PID112=12&PID102=8122&PF7691=8122&PT001F01=100&rej=0&pt00_t001f01=100

Avksentiev A. O., postgraduate, Department of Political Science, V. N. Karazin Kharkiv National University (Ukraine, Kharkiv), toshinho@rambler.ru

Disproportionality as the main pathology of electoral systems: Ukrainian context

The research contains disproportionality analysis of representative body towards electoral inclination of voters on the material of parliamentary and local elections in Ukraine. Calculations of «disproportionality index» for Verkhovna Rada of 3–8 convocation and Regional Councils of 2010 and 2015 elections are presented. We proved the presence and define the character of election system type with quantitative measurement of representative body disproportionality. Disproportionality is considered as one of the usurpation of power elements by means of election rules manipulation.

Keywords: Gallagher index, disproportionality, electoral systems, representative body, usurpation of power.

Авксентьев А. А., аспирант кафедры политологии, Харьковский национальный университет им. В. Н. Каразина (Украина, Харьков), toshinho@rambler.ru

Диспропорциональность как основная патология избирательных систем: украинский контекст

Исследование содержит анализ диспропорциональности представительских органов по отношению к структуре электоральных предпочтений избирателей на материале парламентских и местных выборов в Украине. Представлены расчеты «индексов диспропорциональности» для Верховной Рады 3–8 созывов, а также областных советов 2010 и 2015 годов избрания. Обосновано наличие и определен характер связи типа избирательной системы с количественным измерением диспропорциональности представительского органа. Диспропорциональность рассмотрена как один из элементов узурпации власти путем манипулирования электоральными правилами.

Ключевые слова: индекс Галлахера, диспропорциональность, избирательные системы, представительские органы, узурпация власти.

УДК 32.1

Бірюков Д. С., кандидат технічних наук, головний консультант відділу енергетичної та техногенної безпеки, Національний інститут стратегічних досліджень (Україна, Київ), dmytro.biriukov@niss.gov.ua

Лещенко О. Я., заступник директора Департаменту організації заходів цивільного захисту, Державна служба України з надзвичайних ситуацій (Україна, Київ), leo@mns.gov.ua

Політичні комунікації з питань цивільного захисту: досвід України

Розглядаються політичні комунікації з питань цивільного захисту, здійснені вітчизняними політичними акторами. Визначені основні види таких комунікацій, політичні актори, які їх здійснювали. З'ясоване місце, що посідають питання цивільного захисту, в політичних комунікаціях в умовах воєнно-політичних викликів, яким протистойть нині Україна. На прикладах надзвичайних ситуацій техногенного характеру, що відбулися в 2015 р., проаналізовано компоненти політичної комунікації.

Ключові слова: національна безпека, політичні комунікації, цивільний захист, надзвичайні ситуації.

В різних формах та способах комунікації здійснювалися протягом всього історичного періоду розвитку людського суспільства, проте систематичне дослідження процесів і явищ політичної комунікації, як особливого предмету

політологічних досліджень, розпочалося з 1920–х рр. Значним поштовхом для розвитку таких досліджень стали роботи Г. Лассуелла «Методи пропаганди в Світовій війні» (1927 р.) та «Пропаганда, комунікація та громадська думка» (1946 р.). З середини 1940–х рр. з'являються численні політологічні дослідження, в яких вивчається природа й побудова інформаційно-політичної сфери суспільного життя, характерні для неї механізми й тенденції розвитку публічних і непублічних контактів, форми еволюції спілкування правлячих кіл та громадянського суспільства тощо. Традиційно дослідження політичної комунікації розвивалися в двох основних напрямках. Перший пояснює явища на мікрорівні, будуючи на основі впорядкування та узагальнення емпіричних даних теоретичні конструкції, які відображають принципи інформаційного впливу та закономірності змін політичних установок, думок і поведінки суспільства. Широко відомою стала книга П. Лазарсфельда, Б. Берельсона та Х. Года «Вибір народу» (1944 р.), в якій увага приділялася дослідженню процесів спонукальної комунікації в контексті підготовки та проведення виборчих кампаній. Відомі в цьому напрямі стали також праці таких дослідників як Е. Кемпбелл, Л. Фестінгер, У. Ліппман, Дж. Гербнер. Другий напрямок досліджень розглядає феномен політичної комунікації на макрорівні, відображаючи зміст і тенденції розвитку процесів інформаційного впливу і взаємодії суб'єктів політики на рівні політичної системи і суспільства. К. Дойч в праці «Нерви управління: моделі політичної комунікації та контролю» (1963 р.) розглядав політичну систему як складну сукупність інформаційних потоків і комунікативних зв'язків, що визначаються ролями та завданнями тих чи інших політичних агентів, а також особливостями процесів обробки та передачі інформаційних повідомлень. Іншими відомими дослідниками, що працювали в цьому напрямі, були Д. Істон, Г. Алмонд, Дж. Коулман, Р.–Ж. Шварценберг, Дж. Гілмор, К. Кук, Д. Ноук, Дж. Куклінські. Серед вітчизняних науковців, які вивчали питання політичних комунікацій, можна назвати В. П. Андрущенко, О. В. Бабкіну, В. М. Бебика, Ю. С. Ганжунова, В. П. Горбатенка, С. Г. Денисюк, О. В. Зернецьку, В. В. Різуна, А. А. Чичановського, В. І. Шкляра та ін.

Треба відмітити, що питання політичних комунікацій в сфері національної безпеки та її окремих складників залишається слабо дослідженим в Україні. Вітчизняними фахівцями в сфері оборони вивчався досвід взаємодії інституцій сектору безпеки і оборони з засобами масової інформації, зокрема, аналізувалася діяльність інформаційних служб збройних сил та профільних відомств країн–членів НАТО [1]. Проте в цій публікації відсутні дослідження, які стосуються сфери цивільного захисту. Дана робота має частково заповнити вказану прогалину. Слід нагадати, що цивільний захист визначений як одна з функцій Української держави в сфері національної безпеки, яка полягає у забезпеченні захисту населення, територій, навколишнього природного середовища та майна від надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру. Отже предметом нашого дослідження будуть політичні комунікації, що стосуються широкого спектру проблем, пов'язаних із попередженням, реагуванням та подоланням наслідків надзвичайних ситуацій. Умовно можна визначити такі групи політичних

комунікаційних практик з питань цивільного захисту. Першою є донесення суті (роз'яснення змісту) стратегічних цілей державної політики в названій сфері. Друга – використання «проблемного поля» (коло актуальних питань в сфері цивільного захисту) різними політичними акторами (парламентаріями, партіями, громадськими організаціями). До третьої можна віднести промови політичного керівництва країни у зв'язку з надзвичайними ситуаціями та підготовкою рішень щодо застосування надзвичайних заходів.

Метою даної статті є дослідження політичних комунікацій з питань цивільного захисту, що здійснювалися в Україні останніми роками в умовах воєнно–політичних викликів, встановлення їх характеристик, акторів, які здійснювали ці комунікації, в контексті впливу на стан забезпечення національної безпеки країни.

Якщо розглядати таку задачу політичної комунікації як роз'яснення стратегічних цілей державної політики, то потрібно відмітити одну особливість сфери національної безпеки, і, зокрема, цивільного захисту. Аргументація в цій сфері здійснюється шляхом актуалізації певних реальних або ймовірних загроз. Причому деякі загрози подаються як такі, що загрожують існуванню певного референтного об'єкту (державний суверенітет, спосіб життя, культурна ідентичність тощо), тобто здійснюється їх сек'юритизація, інші загрози подаються як менш значущі, але обговорюються в публічній політиці та впливають на політичні рішення в різних сферах, тобто – політизуються. Такі політичні процеси сек'юритизації вивчаються в рамках конструктивістських досліджень [2, с. 56–72]. Центральне місце в процесі сек'юритизації посідає «мовний акт» – дискурсивна репрезентація деякого питання як екзистенціальної загрози. За умов успішно здійсненого мовного акту політичний актор сек'юритизації отримує вплив на аудиторію, а отже її підтримку щодо вживання надзвичайних заходів. Якщо предмет успішно сек'юритизований, надалі це дає змогу легітимізувати надзвичайні заходи задля розв'язання відповідної проблеми, що може включати оголошення надзвичайного стану, мобілізації тощо. Потрібно відмітити, що політичне керівництво Української держави неодноразово виносило питання цивільного захисту на обговорення на засіданнях РНБОУ, висвічувало проблеми, пов'язані із цивільним захистом, в офіційних документах [3]. Такі обговорення супроводжувалися інформаційною підтримкою, відображенням подій в ЗМІ, експертними та професійними дискусіями. Проте жодне питання цивільного захисту не було сек'юритизоване задля здійснення надзвичайних заходів чи кардинальної зміни підходів, застосовуваних в практиці реалізації державної політики в даній сфері.

На нашу думку, буде невірно вважати, що політична комунікація є одномоментним актом, який відбувається під час проголошення політичним актором деякої промови. Натомість, політична комунікація є комплексом заходів із інформаційного впливу, що має створити у реципієнта (отримувача повідомлення) прихильність до основної ідеї (змісту) повідомлення, яке проголошує деякий політичний актор. Тому для сфери цивільного захисту доцільно розглядати такі компоненти комунікаційного комплексу як інформування та оповіщення. Щодо інформування, то слід зауважити, по–перше, органи управління цивільного захисту зобов'язані надавати населенню через ЗМІ

оперативну та достовірну інформацію про надзвичайні ситуації, що прогножуються або виникли, з визначенням їх класифікації, меж поширення і наслідків, а також про способи та методи захисту від них, а, по–друге, інформація має містити дані про природу можливого ризику під час аварій, включаючи вплив на людей та навколишнє природне середовище, поведінку, якої слід дотримуватися у разі загрози або виникнення аварії. Тут можна констатувати, що з одного боку в Україні вже прийняті норми, що зобов'язують проведення такої комунікації, мається на увазі Орхуська конвенція, яка ратифікована нашою державною та постулює права громадян на отримання інформації щодо небезпечних об'єктів, а іншого – практика такої комунікації має розвиватися та вдосконалюватися. Також, без сумніву, успішність політичної комунікації значною мірою визначається «станом і рівнем розвитку загальної політичної культури суспільства» [4]. Другий компонент – оповіщення стосується доведення повідомлень та інформації про виникнення надзвичайних ситуацій до центральних і місцевих органів виконавчої влади, підприємств, установ, організацій та населення, а також оповіщення населення про загрозу та виникнення надзвичайних ситуацій, своєчасне та достовірне інформування про фактичну обстановку і вжиті заходи. Як показує практика реагування на надзвичайні ситуації важливою є комунікація із постраждалими внаслідок стихійного лиха, або техногенної аварії, причому окрім «оперативних комунікацій», що здійснюються аварійно–рятувальними службами, до зв'язку з населенням мають підключатися і представники державної та місцевої влади [5].

Масштабні техногенні аварії та природні лиха мають довготривалі соціально–економічні наслідки, спричиняють необхідність розв'язання численних проблем із забезпечення життєдіяльності постраждалого населення та відновлення економіки. Комунікації, що виникають в процесі ухвалення рішень, пов'язаних із ліквідацією таких соціально–економічних наслідків, можна розглядати як окрему групу політичних комунікацій в сері цивільного захисту. Без сумніву, численні приклади таких комунікацій надає досвід подолання наслідків аварії на Чорнобильській АЕС. Тут слід відмітити, що політичні комунікації відіграють важливу роль щодо створення прихильності у населення до певних дій влади. Водночас, «провальне інформаційне висвітлення», як його характеризує *І. А. Заводовський*, дій уряду із скорочення «Чорнобильських» соціальних пільг спричиняє акції протесту та супроводжується негативною риторикою [6, с. 232].

На жаль, політичні комунікації, що стосуються питань техногенної та екологічної безпеки та здійснюються вітчизняними політиками, часто зводяться до популізму. Такий неконструктивний підхід може утворити суттєві проблеми для соціально–політичної стабільності в державі. Так, як показують *Ю. М. Скалецький* та *В. Г. Потапенко*, популістські дії народних обранців в 1990–ті роки згодом спричинили неспроможність Української держави виконувати взяті на себе соціально–економічні зобов'язання [7]. Цікавим є досвід Білорусії, де керівництво країни обізнано «проводить розділ» політичних акторів на тих хто приймає конкретні рішення і тих, хто спекулює на Чорнобильській проблематиці [6, с. 232].

Окремою групою політичних комунікацій з питань цивільного захисту можна вважати ті, що здійснювалися після настання надзвичайних ситуацій. А. В. Баровська та І. О. Коваль, порівнюючи практику виголошення промов президентів США та України у зв'язку із надзвичайними ситуаціями, показують, що активність вищого вітчизняного політичного керівництва протягом 1999–2009 рр. була значно меншою. Так, можна навести хіба що випадки звернень Президента України у зв'язку із надзвичайною епідемічною ситуацією (листопад 2009 р.) та трагедією в Дніпропетровську (жовтень 2007 р.), решта звернень – ретроспективні щодо трагедії на Куренівці, Чорнобильської катастрофи та Голодомору 1932–1933 рр. [8].

Слід підкреслити, що воєнно-політична криза, пов'язана із анексією Криму та окупацією Донбасу, включила в порядок денний міжнародних організацій питання екологічної та техногенної безпеки як складову комплексу безпекових питань. Тому, до питання Чорнобильської катастрофи, що традиційно було з-поміж основних в політичних комунікаціях Українських лідерів на міжнародному рівні додалися й нинішні актуальні проблеми цивільного захисту в Східних регіонах України. У виступі на Саміті з прийняття Цілей сталого розвитку в рамках Генеральної Асамблеї ООН (вересень 2015 р.) Президент України відмітив, що воєнні дії проти України збільшили екологічні та епідеміологічні загрози, зокрема, хімічні склади в зоні конфлікту у східній частині України та на прилеглих територіях являють собою особливу небезпеку. Голова Української держави підкреслив, що є «жахливі загрози потенційних техногенних катастроф», та запропонував ООН спрямувати зусилля на вирішення питань захисту оточуючого середовища в зонах воєнних конфліктів [9]. Отже політичний лідер України звертався у своєму виступі до учасників Генеральної Асамблеї ООН, всього світового співтовариства, підкреслюючи необхідність залучення зусиль при вирішенні конфліктів в тих регіонах, де можливим є виникнення значних техногенних аварій.

Політична комунікація в умовах кризи (надзвичайної ситуації) як правило застосовується для формування у населення впевненості в діях сил цивільного захисту, здатності держави, органів, рятувальників надати допомогу. Водночас, в деяких випадках комунікаційний канал може використовуватися для маніпулювання суспільною думкою, створення позитивного іміджу певних політичних діячів, чи імітації активної діяльності владних структур. Практика використання комунікаційних каналів задля покращення власного політичного іміджу та отримання політичних дивідендів є поширеною в Світі, вона відмічається навіть в скандинавських країнах Європи [10].

Проаналізуємо два приклади комунікацій, що здійснювалися Урядом під час ліквідації резонансних надзвичайних ситуацій в 2015 р. Для цього використаємо модель акту комунікації, запропоновану американським політологом *Гарольдом Лассуелом*. Наповнення моделі даними досягається шляхом формування відповідей на ланцюжок взаємопов'язаних питань: «Хто – повідомляє що – по якому каналу – кому – з яким результатом?» [11, с. 117]. Іншими словами визначається: відправник – актор політичної комунікації, який формулює повідомлення; повідомлення – інформація у вербальній

чи іншій формі; канал – спосіб, за допомогою якого відправник направляє повідомлення до реципієнта; реципієнт – інший актор політичної комунікації, якому спрямоване повідомлення; сприйняття – розуміння реципієнтом повідомлення; зворотній зв'язок – реакція реципієнта на повідомлення. В обох прикладах відправником виступає Уряд України.

Розглянемо перший приклад такої політичної комунікації, що відбувалася після чи не найскладнішої за останні роки пожежі на промисловому об'єкті, яка сталася в червні 2015 р. на нафтобазі «БРСМ–Нафта» в Київській обл. За словами Прем'єр-міністра України, *Арсенія Яценюка*, власники компанії БРСМ мають відшкодувати державі збитки через пожежу на цій базі нафтопродуктів (розмір збитків, витрати на гасіння пожежі на нафтобазі разом із виплатами сім'ям загиблих, за оцінками ДСНС становлять близько 50 млн. грн.). Хоча в словах Голови Уряду немає принципово нової ідеї, принцип «власник відповідає за наслідки» був прописаний у вітчизняній нормативній базі ще в Концепції захисту населення і територій у разі загрози та виникнення надзвичайних ситуацій (1999 р.), але в цій заяві міститься основний зміст послання – встановлення справедливого покарання за шкоду, яка заподіяна аварією на небезпечному виробництві. Однак, на нашу думку реципієнт (цільова аудиторія) такого повідомлення не стільки власники підприємств підвищеної небезпеки, скільки громадяни України (населення, більшість якого не зачіпляють наслідки подій).

Другий приклад – пожежа на складі Міноборони у м. Сватове Луганської обл. (виникла 29 жовтня 2015 р.). Розглянемо основний зміст повідомлення, що формував Уряд в даній ситуації. Він складається з таких частин: керівник Уряду оперативно реагує на ситуацію – дає термінові доручення (щодо комісії для оцінки збитків, завданих внаслідок надзвичайної ситуації, та вжиття скоординованих заходів з проведення комплексу рятувально-відновлювальних робіт); основна турбота пов'язана із відновленням життєдіяльності населення (виділення коштів з резервного фонду державного бюджету для надання допомоги сім'ям осіб, які загинули, та постраждалих в результаті надзвичайної ситуації); працює команда керівників/представників уряду, відомств та місцевої (регіональної) виконавчої влади. Завершує цикл комунікаційного реагування на надзвичайну ситуацію повідомлення про діяльність міжвідомчої експертної групи, і, хоча ситуація в м. Сватове потребує подальшої роботи спеціалізованих підрозділів з розмінування, робіт з розчищення завалів тощо, ці події вже залишаються поза рамкою політичної комунікації. Знову ж таки реципієнтом є громадяни України, а основний зміст повідомлення фокусується навколо дій Уряду.

Висновок і перспективи подальших досліджень. В умовах надскладних безпекових викликів, яким протистоїть Українська держава останні два роки, значно зросла роль політичних комунікацій з питань національної безпеки, її окремих складових, зокрема сфери цивільного захисту. Аналіз політичних комунікацій, які здійснювалися вітчизняними політичними акторами з цих питань, показує, що такі тенденції.

Хоча забезпечення екологічно та техногенно безпечних умов життєдіяльності громадян і суспільства

віднесено до пріоритетів національних інтересів України, а цивільний захист визначено як окрему сферу національної безпеки держави, можна стверджувати, що політичні комунікації з цих питань досі не мають чіткої стратегічної спрямованості.

Водночас, події на Донбасі актуалізували питання цивільного захисту в зонах воєнно-політичних конфліктів, і згадування про це Президентом України під час виступу на Саміті з прийняття Цілей сталого розвитку в рамках Генеральної Асамблеї ООН є прикладом політичної комунікації, здійсненої на вищому міжнародному рівні.

Аналіз двох розглянутих прикладів політичних комунікацій з питань цивільного захисту в Україні, які здійснював уряд після резонансних надзвичайних ситуацій техногенного характеру в цьому році, показав що повідомлення значною мірою були політизовані.

Також слід відмітити, що питання цивільного захисту через складну воєнно-політичну обстановку на Донбасі можуть стати темою для популістських виступів різних політичних акторів, і таким чином бути частиною політичних комунікацій, проте залишатися не тільки не вирішеними, а лише загостреними в соціально-політичному плані.

Список використаних джерел

1. Сектор безпеки України та засоби масової комунікації: про bono publico. – К.; Женева; Луганськ: Янтар, 2011. – 306 с.
2. The Routledge Handbook of Security Studies / Edt. Dunn Cavely M., Mauer V. – Routledge, 2010. – 487 p.
3. Бірюков Д. С. Потенціал сек'юритизації проблем екологічної та техногенної безпеки в Україні // Гілея: науковий вісник. – 2014. – Вип.81. – С.301–304.
4. Заславська О. О. Сутність та основні механізми політичної комунікації в контексті соціокультурного підходу // Гілея: науковий вісник. – 2013. – Вип.76. – С.234–233.
5. Boyd E., Wolshon B., van Heerden I. Risk Communication and Public Response during Evacuations: The New Orleans Experience of Hurricane Katrina // Public Performance & Management Review. – 2009. – Vol.32 (3). – P.437–462.
6. Заводовський І. А. Чорнобильське питання як елемент «м'якої сили» України у відносинах з республікою Білорусь // Гілея: науковий вісник. – 2013. – Вип.76. – С.230–233.
7. Скалецький Ю. М., Потапенко В. Г. Політичні аспекти проблем відродження та соціально-економічного розвитку громад і територій, що постраждали внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС [Електронний ресурс]. – НІСД. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/536/>
8. Баровська А. В., Коваль І. О. Причини, вимоги та функції промов президента щодо надзвичайних ситуацій та стихійних лих: досвід США // Зб. наук. пр. ДонДУУ. Сер.: Державне управління. – 2012. – Вип.243. – С.41–52.
9. Виступ Президента України на Саміті з прийняття Цілей сталого розвитку в рамках Генеральної Асамблеї ООН [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/>
10. Rasmussen J., Ihlen O., Lessons from Norwegian Emergency Authorities' Use of Social Media [Електронний ресурс] / PRIO Policy Brief. 15. – 2015. – Режим доступу: <http://file.prio.org/Publications/Publications/?mode=PRIO Policy Brief>
11. Lasswell H. The Structure and Function of Communication in Society / Edt. Bryson L. The Communication of Ideas. – New York: Institute for Religious and Social Studies, 1948.

References

1. Sektor bezpeky Ukrainy ta zasoby masovoi' komunikacii': pro bono publico. – K.; Zheneva; Lugansk: Jantar, 2011. – 306 s.
2. The Routledge Handbook of Security Studies / Edt. Dunn Cavely M., Mauer V. – Routledge, 2010. – 487 p.
3. Biryukov D. S. Potencial sek'yurtyzacii' problem ekologichnoi' ta tehnogennoi' bezpeky v Ukraini // Gileja: naukovyj visnyk. – 2014. – Vyp.81. – S.301–304.

4. Zaslavs'ka O. O. Sutnist' ta osnovni mehanizmy politychnoi' komunikacii' v konteksti sociokul'turnogo pidhodu // Gileja: naukovyj visnyk. – 2013. – Vyp.76. – S.234–233.

5. Boyd E., Wolshon B., van Heerden I. Risk Communication and Public Response during Evacuations: The New Orleans Experience of Hurricane Katrina // Public Performance & Management Review. – 2009. – Vol.32 (3). – P.437–462.

6. Zavadovs'kyj I. A. Chornobyl's'ke pytannya jak element «m'jakoї syly» Ukrainy u vidnosynah z respublikou Bilorus' // Gileja: naukovyj visnyk. – 2013. – Vyp.76. – S.230–233.

7. Skalec'kyj Ju. M., Potapenko V. G. Politychni aspekty problem vidrodzhennja ta social'no-ekonomichnogo rozvytku gromad i terytorij, shho postrazhdaly vnaslidok avarii' na Chornobyl's'kij AES [Elektronnyj resurs]. – NISD. – Rezhym dostupu: <http://www.niss.gov.ua/articles/536/>

8. Barovs'ka A. V., Koval' I. O. Prychyny, vymogy ta funkcii' promov prezidenta shhodo nadzvychajnyh sytuacij ta styhijnyh lyh: dosvid SSHa // Zb. nauk. pr. DonDUU. Ser.: Derzhavne upravlinnja. – 2012. – Vyp.243. – S.41–52.

9. Vystup Prezidenta Ukrainy na Samiti z pryjnjattja Cilej stalogo rozvytku v ramkah General'noi' Asamblei' OON [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.president.gov.ua/>

10. Rasmussen J., Ihlen O., Lessons from Norwegian Emergency Authorities' Use of Social Media [Elektronnyj resurs] / PRIO Policy Brief. 15. – 2015. – Rezhym dostupu: <http://file.prio.org/Publications/Publications/?mode=PRIO Policy Brief>

11. Lasswell H. The Structure and Function of Communication in Society / Edt. Bryson L. The Communication of Ideas. – New York: Institute for Religious and Social Studies, 1948.

Biriukov D. S., *cand. tech. sciences, chief consultant of Energy and Technological Security department, National Institute for Strategic Studies (Ukraine, Kyiv), dmytro.biriukov@niss.gov.ua*

Leshchenko O. Y., *deputy director at Organization of Civilian Defense department, State Emergency Service of Ukraine (Ukraine, Kyiv), leo@mns.gov.ua*

Political communication on civil protection: the experience of Ukraine

We consider political communication on civil protection issues conducted by Ukrainian political actors. The main types of political communications and political actors who were performed them are indicated. The examples of emergency situation that occurred in 2015 were analyzed in order to recognize the components of political communication. We also estimated the role of civil protection issues in political communications regarding military and political challenges which Ukraine faced this year.

Keywords: national security, political communications, civil protection, emergencies.

Бірюков Д. С., *кандидат технических наук, главный консультант отдела энергетической и техногенной безопасности, Национальный институт стратегических исследований (Украина, Киев), dmytro.biriukov@niss.gov.ua*

Лещенко А. Я., *заместитель директора Департамента организации мероприятий гражданской защиты, Государственная служба Украины по чрезвычайным ситуациям (Украина, Киев), leo@mns.gov.ua*

Политические коммуникации по вопросам гражданской защиты: опыт Украины

Рассматриваются политические коммуникации по вопросам гражданской защиты, осуществляемые отечественными политическими актерами. Определены основные виды таких коммуникаций, политические актеры, которые их осуществляли. Выявлено место, занимаемое вопросами гражданской защиты в политических коммуникациях в условиях воєнно-політичних викликов, котрым протистоїть нинє Україна. На примерах чрезвычайных ситуаций техногенного характера, произошедших в 2015 г., проанализированы компоненты политической коммуникации.

Ключевые слова: национальная безопасность, политические коммуникации, гражданская защита, чрезвычайные ситуации.
